

Trojos arklys, vardu lytinis švietimas, arba liga mirčiai

Straipsnyje analizuojami lytinio švietimo ir lytinio ugdymo fenomenai remiantis filosofiniu bei pedagoginiu diskursu, atskleidžiami šių fenomenų prigimtiniai skirtumai bei tikslai jaunosios kartos ugdymo atžvilgiu. Akcentuojama, kad ugdymo procese labai svarbu išlaikyti teisingą lytinio ugdymo ir lytinio švietimo santykį; prieš teikiant specialias lytinio švietimo žinias ugdomojo subjekto valia jau turi būti išugdyta tiek, kad ji būtų pajėgi valdyti lytinio švietimo metu perteikiamų specifinių žinių sudirgintą vaizduotę.

The article presents the phenomena of sexual education and gender fostering in philosophical and pedagogical discourses. The differences of nature and objectives of these phenomena with regard to education of the young generation are revealed. The importance of proper proportion between gender fostering and sexual education in personality education process is pointed out: first of all, the willpower of children should be developed at certain level allowing them to manage easily own excited imagination overload with provided specific knowledge of the sexual education.

Įvadas

Liaudies išmintis moko: „Pametei pinigus – nieko nepametei; praradai laiką – daug praradai; netekai sveikatos – visko netekai.“ Visais laikais žmogus rūpinosi savo sveikata. Kalbėdami apie sveikatą labai dažnai turime galvoje kūną, bet pamirštame sielos reikšmę sveikatai. Sveikata, anot S. Šalkauskio¹, yra kūno ir sielos *santarvė*, arba *darnus kūno ir sielos santykiavimas*. Pažeidus šią darną (nesvarbu, ar iš kūno, ar iš sielos pusės), žmogaus sveikata sutrinka. Vis dėlto lemiamą įtaką sveikatai turi siela², nes liga visada pirmiausia subręsta joje. Kūne liga tik pasireiškia, t. y. tampa *akivaizdi*. Juk žmogus pirma nusprendžia rūkyti, o tik po to pradeda kosėti; pirma ima piktnaudžiauti alkoholiu, o tik paskui parausta jo nosis; pirma ima vartoti narkotikus, tik po to pabąla ir sunyksta jo kūnas; pirma nesaikingai maitinasi ir nesimankština, o tik paskui priauga viršsvorio. Visi šie faktai leidžia teigti, kad kūno būklė yra sielos būklės rezultatas ir kūno sveikata yra sielos sveikatos išvestinė. O nuo ko priklauso sielos sveikata?

Giliausia prasme sielos (sykiu ir kūno) *sveikatos* pagrindas yra *dora (darna)*. Ligos šaltinis – *nedora*, arba *nedarna*. Jos priežastis – *silpna valia*. Rezultatas – *nuodėmė* („nuodai“ ir jų „dėmė“ sieloje). Senovės teutonų kalboje žodis „sveikas“ („*heil*“) ir „šventas“ („*heilige*“) buvo tos pačios šaknies. Štai kodėl pedagogikoje, kaip ir krikščionybėje, siela yra *pagrindinis* ugdymo objektas. Sutrikimai sielos sklaidoje sukelia kūno sklaidos sutrikimus. Jie pagal bumerango principą neigiamai veikia tolesnę sielos plėtotę ir t. t. Taip

prasideda *asmenybės griūtis*: sielos sklaidos deformacijos trikdo kūno sklaidą, kuri dar labiau surakina, stingdo sielos plėtotę. Tai didina kūno vystymosi netolygumus ir pagal *kalnų griūties* principą (vienas akmuo išjudina visą akmenų laviną) prasideda dvasinis, fizinis ir socialinis žmogaus žlugimas iki visiškos asmenybės degradacijos ir fizinės jo žūties.

Lytinio švietimo klausimas – tai klaidingai suprasta (ar pakišta?) žmogaus esmės ir jo prigimtinės laisvės santykio problema ugdyme. Tokio klaidingo supratimo šaknys – neskiriamos „ugdymo“ ir „švietimo“ sąvokos. Šio straipsnio tyrimo problemą būtent ir sudaro tai, kad *lytinio švietimo bei lytinio ugdymo reiškinių esmė ir skirtumai kol kas nėra iki galo atskleisti bei nėra įvardyta jų sąveikos reikšmė jaunosios kartos ugdymui*. Nieko nuostabaus, kad to skirtumo nesuvokia medikai, psichologai (iš dalies – švietimo politikai bei valdininkai), dažnai savo neapgalvotais veiksmais mokyklose ir visuomenėje (garsiosios „sargių“, „šlapių marškinėlių mis“ ir kitokių „margių“ šventės) labiau skatinantys jaunimo dorovinį nuopolį ir AIDS bei kitų giminingų ligų plitimą, negu jiems trukdantys. Bet nepateisinama, kai „švietimo“ ir „ugdymo“ sąvokų esmę painioja mokytojas (arba net edukologijos mokslininkas). Nesuvokiama paprasčiausia tiesa: „Kas galima Jupiteriui (suaugusiam), tas negalima jaučiui (vaikui).“

Šio straipsnio tikslas – atskleisti lytinio ugdymo pakeitimo lytiniu švietimu pavojus jaunosios kartos ugdymui, kylančius iš neteisingos šių reiškinių filosofinės bei pedagoginės traktuotės.

Pagrindiniai straipsnio uždaviniai: a) atskleisti lytinio švietimo bei lytinio ugdymo reiškinių prigimtį ir jų skirtumus; b) parodyti lytinio ugdymo pakeitimo lytiniu švietimu keliamus pavojus skirtingų lyčių bendravimo („seksas“ – meilė) kokybei; c) pagrįsti lytinio švietimo ir sveikos gyvensenos ugdymo sąsajų nepagrįstumą; d) pagrįsti kūno paklusnumo sielai tradicijos ugdymo principo ir gyvenimo prasmės svarbą asmenybės ugdymo kokybei.

Tyrimo buvo taikomi teologinės, filosofinės, pedagoginės ir psichologinės literatūros šaltinių lyginamosios ir loginės analizės bei kritinio vertinimo metodai.

1. Lytinis švietimas ir vaizduotės higiena

Lytinis švietimas ir lytinis ugdymas – ne tas pats. Pirmojo pagrindas – *žinios*. Antrojo – *valia*. Lytinis švietimas, pedagoginiu požiūriu, būna rezultatyvus, jeigu jau yra pasiektas tam tikro lygio lytinio ugdymo tikslas – valia. Lytinio ugdymo, skirtingai nei lytinio švietimo, svarbiausias tikslas yra ugdyti *kūno paklusnumo sielai tradiciją*, kuri be atitinkamos valios negalima. Fr. V. Försteris rašė: „Seksualių dalykų aiškinimas nėra nesaugo, jei žemesniųjų impulsų galia nėra supančiota universalus ir planingo auklėjimo, ypač *stiprios valios* gimnastikos. Paruošti valia lyties instinktui sutikti yra *tūkstantį kartų* svarbiau, nekaip priruošti intelektas... <...> Juk aiškinimo klauso ne tik protas, bet ir smalsūs geiduliai – o tie moka paskui daug sėkmingiau ir greičiau už intelektą įtraukti į savo tarnystę vaizduotę ir valią. Dėl tos priežasties net ir geriausias aiškinimas (lyties klausimais. – K. P.) stiprina seksualinį jautrumą, jei kūno instinktų įžūlumas jau pirmiau nebuvo sudraustas visai kitokiu būdu. <...> Tuo nesakau seksualį aiškinimą esant nereikalingą, tik reiktų

pavesti jam visame lyties auklėjime *antraeilę* rolę, ne svarbiausiąją, kaip daro daugybė *modernių* pedagogų (išskirta mano. – K. P.).⁴³

Lytinis švietimas glaudžiai siejasi su intensyvaus fizinio gėrio sritimi. Šiais klausimais pasakius A, paaugliai – ypač berniukai ir vaikinai – savo vaizduotėje jau mato Ž. Todėl jo metu gaunamos žinios dirgina paauglių, vaikinių ir merginų vaizduotę, vienai ar kitaip juos svaigindamos. Sudirginta vaizduotė paralyžiuoja *dorinę valią*, o kai jos nebėra, visos įgytos žinios tampa veikiau žalingos nei naudingos. Lytinis švietimas – savotiški rentgeno spinduliai vaiko sielai: parodydami tai, kas nematoma, tuo pačiu metu jie žudo dar nesutvirtėjusius ir gležnus jautriausius bei švelniausius jo sielos audinius. Ir po to stebimės, kad vis daugiau žiaurių nusikaltimų padaro paaugliai ir net vaikai, nekalbant jau apie jaunimą?

Pagrindiniai lytinio švietimo advokatai mokykloje – kai kurie medikai, psichologai bei jų įtakai pasidavę mažiau patyrę jaunesni mokytojai – labai dažnai teigia, kad „visa tai“ vaikai vis tiek sužinos gatvėje. Tai tikra tiesa. Negimė dar toks žmogus, kuris tų dalykų vienai ar kitaip nebūtų sužinojęs. Bet argumentas, kad „vis tiek sužinos gatvėje“, visiškai nereiškia, jog mokykla turi tapti gatvės tribūna, o mokytojas – jos tribūnu. Gamtoje tuščios vietos tikrai nebūna. Todėl kyla toks klausimas: kam – gėriui ar blogiui – suteiksime tribūną mokykloje? „Gatvė“ buvo, yra ir bus visais laikais, kaip augo, auga ir augs piktžolės. Jų nei sėti, nei laistyti nereikia. Bet jeigu tėvai, mokytojai ir visa visuomenė nustos buvę jų ravėtojai, tai kaip užauginsime „kultūrinius augalus“? Jie *gležni*: juos reikia puoselėti kiekvieną dieną – laistyti, tręšti, saugoti nuo šalnų, kenkėjų ir kitų jų tykančių blogybių. Mokykla yra „kultūrinių augalų“ auginimo vieta, kaip atsvara savaime visuomenėje buojančių „piktžolių“ stichijai (ši yra *apriorinė* duotybė). Lytinio švietimo apologetai mokyklą kaip tik nori paversti gatve, o mokytoją – piktžolių sėjėju vaiko sieloje, jos teršėju.

Mokykliniai metai yra jaunystės, vadinasi, kilnių ir taurių idealų mokytojo, šoukimo, metai. Lytinis švietimas vietoj jų mokiniams siūlo purvą. Ar tokia tėvų, mokytojo, visuomenės ir mokyklos misija (ugdymas nėra šiltnamis; jis turi būti grindžiamas *imuniteto blogiui* dėsniumi)⁴⁴? Jei taip, tuomet geriau uždaryti jas ir nešvaistyti sunkiai uždirbtų žmonių (visų pirma mokykloje ugdomų vaikų tėvų) pinigų. Dėl vadinamosios „gyvenimo realybės“ oponentai tegul nesijaudina. Ji (gatvė, kai kurios žiniasklaidos priemonės bei kt.) ir taip padarys savo darbą. Drabstančių švelnią vaiko sielą gyvenimo purvais pakanka ir be mūsų. Stokojame žmonių, ugdančių, gydančių tas sielas. Lytinio švietimo šalininkai siūlo prisidėti prie drabstytojų – dirginti jauno žmogaus vaizduotę, sviesti jį į intensyvaus fizinio gėrio nelaisvę, paralyžiuojant tai, kas žmogų daro žmogumi – *valią*. Minėjome, kad yra žmonių, kurie ir gatvę stengiasi paversti mokykla. Ir priešingai: yra žmonių, norinčių, kad mokykla virstų gatvės tribūna. Su kuriais tu, skaitytojai?

Kita vertus, lytinio švietimo turinyje, kaip niekur kitur, paslėptas nepaprastai *žeminantis* požiūris į žmogų. Šis tiesiog traktuojamas kaip *robotas*, neturintis jokių aukštesniųjų jausmų. Keista (bet gal kam nors naudinga?) lytinio švietimo *logika* – iš pradžių dirgina mi žemesnieji instinktai („išdaužomi langai“), po to nuo pavojingų ar nepageidaujamų jų aktualizacijos padarinių siūloma „gelbėtis“ visokiomis „apsisaugojimo technikomis“ (prezervatyvais, kontraceptikais – scenoje „pasirodo stiklius, siūlantis įstiklinimo paslaugas“). Šioje vietoje apsiribokime tik pastebėjimu apie lytinio švietimo apologetų siekį at-

palaiduoti vaiką nuo savotiškos „kančios“ – valios pastangų, trամdant įsisiautėjantį lyties instinktą (pagrindinis metodas – aprūpinimas įvairiomis „apsisaugojimo technikomis“. Tačiau koks gyvenimas laukia bevalio žmogaus? Juk gyvenimo grioviai pilni talentingų, bet silpnavalių žmonių). Tereikia, atseit, suteikti žinių apie „technikas“ ir problemos nebeliks. Bus galima „iki karklo maudyti“ malonumų jūroje. Tačiau pamirštama (sąmoningai ar ne?), kad priešingų lyčių santykiai (ypač tarp jaunų žmonių) yra *nepaprastai svaiginanti* sfera. Lytinio švietimo metu propaguojamos visokios „apsisaugojimo technikos“ akimirksniu pamiršamos, tiesiog degte sudega jaunų žmonių suartėjimo metu kylančių aistrų liepsnose (po to, kaip toje reklamoje, lūpų dažais ant veidrodžio užrašoma: „Sveikiname įstojus į AIDS klubą“), nes žmonės *ne robotai*. Tuo tarpu lytinis švietimas, akcentuodamas „apsisaugojimo technikas“, netiesiogiai stumia jaunus žmones į sekso glėbį, traktuodamas juos kaip robotus.

2. Meilės ir sekso priešara

O kas apskritai yra tas seksas? Kodėl jis pavojingas? Pasakyti, kad jis yra svarbiausias ligų plitimo kanalas – tai pasakyti tik dalį (medicininės) tiesos. Pasakyti, kad seksas yra *esmingai* homoseksualus ir onanistiškas, kad jis yra belytis, kad jo provaizdis – *frezavimo staklės*, „*užsilipusios“ ant dulkių siurblio*, kad Don Žuanas yra paprasčiausias sekso inžinierius, kuriam moteris tėra mašina, agregatas, sekso kodas ir pan.⁵, tai taip pat pasakyti tik dalį (psichologinės ir fiziologinės) tiesos. Taip pasakyti apie seksą reiškia tik parodyti vieną ar kitą jo pusę, bet neatskleisti pačios jo giluminės esmės. Kas gi iš tikrųjų slepiasi po „sekso“ vardu? Atsakymas paprastas, bet šturpus: *melas* arba *mirtis*. Ir ne šiaip sau melas, bet *dvigubas melas* (arba *melas kvadratu*). Kodėl?

Kai žmogus šiaip gyvenime meluoja, jo mele paprastai dalyvauja tik siela (mąstančioji dvasia pasivergia geidžiančiąjai dvasiai). Seksas yra dvigubas melas todėl, kad jis priverčia meluoti ne tik į jo sukurį įpuolusio žmogaus sielą, bet ir kūną: pastarasis paleistuvystės akto metu demonstruoja meilės ženklus, tačiau virš jo *neplevena meilės dvasia*. Kodėl? Todėl, kad seksas yra esmingai *egoistiškas*. Po meilės (kaip išsivadėjimo) kauke iš tikrųjų slepiasi inkvizitoriškai plėšri *savimeilė*. Seksas – *tai fundamentali* sielos ir kūno *perskyra*, vadinasi, *nedarna, nesveikata, liga, mirties šešėlis gyvenimo šviesoje*. Juk sveikata, kaip minėjome, yra *darnus* sielos ir kūno santykiavimas, o paleistuvystės akte kaip tik to nėra, nes jis *nedoras* (nedarnus – kūnas ir siela eina skirtingais keliais). Tad norėtūsi paklausti senelio S. Freudo: kur čia sveikata (arba darna, kaip doros pagrindas)? Sakyti, kad seksas yra sveikata, tolygu teigti, kad melas yra tiesa, o trikampis – apskritas. Seksas ir meilė nesuderinami todėl, kad pirmasis yra melas (liga ir mirtis), o antroji – tiesa (sveikata ir gyvenimas). Todėl tik meilė (tiesa) yra sveikatos šaltinis. Seksas – tai melas, apsirengęs tiesos rūbais, tai meile apsimetęs egoizmas, nes čia savimeilės mele murkdosi ne tik žmogaus *siela*, bet ir *kūnas*. Lytinio švietimo apologetai mokykloje – tai *šarlatanai* (sąmoningi arba nesąmoningi), melagių melagai, įsibrovę į *žmogaus* ugdymo karalystę ir niokojantys jos gyvybės pamatus – sveikatą (tiesą ir meilę). „Sekso“ ir meilės priešara pavaizduota (1 pav.).

Seksas – tai kūno valdžia sielai, geidžiančiosios dvasios mąstančiąjai. Meilė – sielos

1 pav. Sekso (paleistuvystės) ir meilės prieštara (pagal K. Pukelį, 1998).

valdžia kūnui ir mąstančiosios dvasios geidžiančiai. Tik meilė žmogų daro žmogumi. Jeigu vaikinai ar merginos neturės valios valdyti savo lytinio instinkto, jam nepadės jokios žinios apie „apsisaugojimo technikas“. Juk girtas žmogus žino apie tinkamą elgesį, bet nepaiso turimų žinių. Kodėl? Todėl, kad *ne(be) turi valios* elgtis pagal tą žinojimą. Vadinasi, *valia* yra savotiška gyvybę vienijanti ir palaikanti dvasia (ar ne todėl pats svarbiausias visų psichoterapinių metodų tikslas yra paciento valios ugdymas(is)?). Kadangi jauno žmogaus valios savybės dar silpnai išugdytos, į lytinį švietimą lieka žiūrėti kaip į jauno žmogaus *dvasinį* ir *fizinį žalojimą*. Savo poveikiu jaunam žmogui jis tolygus alkoholio ar narkotikų poveikiui, nes taip pat svaigina. Tačiau jeigu pastarieji tai daro tarpiškai, per kūną (poveikis pastebimas greičiau), tai lytinis švietimas veikia atvirščiai: sielą svaigina tiesiogiai, betarpiškai, kūną žalodamas tarpiškai (poveikis pastebimas vėliau).

3. Lytinio ugdymo ir lytinio švietimo santykis

Žinoma, kad alkoholis bei kitos narkotinės medžiagos yra ir vaistai, t. y. gydo. Tą patį galime pasakyti ir apie lytinį švietimą, kai jis pateikiamas atitinkamomis dozėmis, tam tikru laiku, būdu bei formomis. Pagrindinė sąlyga – lytinio ugdymo eigoje išugdyta valia turi būti *pajėgi valdyti* per lytinį švietimą įgyjamų žinių kurstomus geidulius ir fantazijas, t. y. išlaikyti *vaizduotės, arba sąmonės, higieną*. Daug kalbama apie kūno higieną, bet visiškai arba labai mažai tekalbama apie *sielos higieną*. Kitaip tariant, *valia, kaip lytinio ugdymo rezultatas, turi lenkti žinias, kaip lytinio švietimo išdavę*. Priešingu atveju per lytinį švietimą įgyjamos žinios paralyžiuoja valią. Siūlymas mokykloje įvesti lytinį švietimą, nesvarbu kokia forma, tolygus siūlymui vaikams kasdien išgerti po 100 gr alkoholio arba suvartoti po dozę narkotikų. Akivaizdu, kad lytinio švietimo (arba 100 gr degtinės) poveikis suaugusiam ir vaikui bus skirtingas. To poveikio žymių nepastebėsime suaugusiojo elgesyje, bet vaiko elgsenos pakitimai bus akivaizdūs. Jie gali turėti padarinių visam gyvenimui, nes apsvaigęs jaunas žmogus nebevaldo savo elgesio. Štai kodėl lytinis švietimas, kaip mokyimo turinio *mokomasis dalykas*, mokykloje turi būti paskelbtas *persona non grata*. Mokyk-

liniai metai – jaunystės, vadinasi, idealizmo, metai. Jie yra vienintelis žmogaus gyvenimo laikotarpis, kai svajojama apie kilnius bei aukštus idealus, kai ryžtas jų siekti gali tapti teisingo ugdymo dėka žmogaus gyvenimo prasme. Tačiau jeigu ir toliau organizuosime *braidžiojimo po gyvenimo purvą* pamokas, kada ir kaip vaiko sieloje iškiepysime kilnesnio gyvenimo siekį?

Šv. Pauliaus Laiške romiečiams būtent ir atskleidžiamas *žinojimo*, kaip nuodėmės šaltinio, skelbiamo per įstatymą, paradoksas: „Bet aš nebūčiau pažinęs nuodėmės, jei nebūtų įstatymo. Ir nebūčiau suvokęs geismo, jei įstatymas nebūtų pasakęs: *Negeisk!* Bet, pagavusi proga, nuodėmė per įsakymus pažadino manyje visokius geismus, o be įstatymo nuodėmė negyva.“

„Aš kadaise gyvenau be įstatymo. Paskui, atėjus įsakymui, atgijo ir nuodėmė, o aš numiriau; taip man paaiškėjo, kad įsakymas, skirtas gyvenimui, nuvedė mane į mirtį. Įsakymo paskatinta nuodėmė mane suvedžiojo ir juo mane nužudė... <...> ...nuodėmė parodė savo nuodėmingumą tuo, kad atnešė man mirtį, pasinaudodama geru dalyku“ (Rom 7, 7–13). Tą pačią mintį aptinkame M. T. Cicerono „Kalbose“ apie vieno iš septynių išminčių Solono poelgį (VI a. pr. Kr.): „Kai jo (Solono. – K. P.) paklausė, kodėl jis nenustatė jokios bausmės tėvažudžiams, Solonas atsakė, kad, jo manymu, šitokio nusikaltimo niekas nepadaręs. Sakoma, jis pasielgęs išmintingai, įstatymiškai nepatvirtinęs nusikaltimo, kurio lig tol nebuvo pasitaikę, kad neatrodytų, jog jis ne tiek *uždraudžia*, kiek *pakiša* (pabraukta mano. – K. P.) mintį tai įvykdyti.“⁶⁶ Aristotelis lytinio švietimo klausimu dar kategoriškesnis: „Įstatymų leidėjas privalo *valstybėje* apskritai *nepalikti vietos nešvankioms kalboms*, kaip ir kitiems dalykams (nes jei lengvapėdiškai kalbami nepadorūs dalykai, randasi polinkis juos daryti), o *ypač jaunuolių tarpe*, kad jie *nei kalbėtų, nei girdėtų* ką nors panašaus. <...> Jaunuoliams nederėtų leisti žiūrėti nei jambių, nei komedijų, kol jie sulauks to amžiaus, kai leidžiama puotauti drauge su kitais ir pasigerti, ir kol auklėjimas padarys juos visus *nejautrius* iš šių dalykų *kylančiai žalai* (išskirta mano. – K. P.).“⁶⁷ Tos pačios nuomonės ir M. Aurelijus: „Reikia atsakyti ne tik nebūtinų darbų, bet ir nebūtinų minčių. Juk jeigu nebus nereikalingų minčių, tai jų nelydės ir nereikalingi poelgiai.“⁶⁸ Vadinasi, žmogaus dorumą mūsų protėviai saugojo kaip akies vyzdį. Pavyzdžiui, muzikinio lavinimo metu buvo atsisakoma įvairių muzikinių instrumentų, net fleitos (šiandien tai mums sunku suprasti), jeigu jie galėjo pakenkti vaiko dorai: „Vėliau, įgijus patirties ir sugebėjimą teisingiau įvertinti, kas kreipia į dorybę, o kas ne, [fleita] buvo atmesta, kaip ir daugelis kitų senųjų instrumentų.“⁶⁹ Nevalia pamiršti, kad, norint kilniai gyventi (mylėti, dirbti, mokyti ir t. t.), reikia kilniai mąstyti. Kitaip šioje žemėje nebūna.

4. „Kiti laikai!“?..

Tačiau dabar – „kiti laikai!“ Ką jau šiems „nusenusiems“ išminčiams lygintis su šiaandniais mūsų „modernistais“! Šie jau taip toli pažengę „išminties“ (teisingiau, beprotybės) keliu, kad kai kurie jų net rašo ir pasirašo įsakymus, leidžiančius jauniems, skirtingų lyčių žmonėms, būsimiems Lietuvos inteligentams, dar nevedusiems jau kartu gyventi viename bendrabučio kambaryje!¹⁰ Ir tokių „išminčių“ logika geležinė! Juk vis tiek jie (ir be šio įsakymo) gyvena kartu. O, pasakytų Ciceronas: „Kas per laikai, kas per papročiai!“

Bet kas mūsų „modernistams“ Solonas, Chilonas, Sokratas, Aristotelis ar Ciceronas! Ne tie, atseit, dabar laikai (tokiems „modernistams“ siūlyčiau pamėginti ištiesti ranką ir pažiūrėti, į kurią pusę lenkiasi jų pirštai. Jeigu į save, tai *kiti laikai*, deja, dar neatėjo)! Po tokiomis įsakymais, pridengtais „modernizmo“ skraiste, iš tikrųjų slepiasi *pedagoginė impotencija* – silpnumas, nesugebėjimas įtikinti, o jeigu reikia, ir *versti* (šis žodis „modernistams“ tiesiog atima žadą, tai tik patvirtina jų visišką pedagoginį analfabetizmą) kai kuriuos suklaidintus jaunuolius laikytis elementaraus padorumo normų. Juk ugdymas iš esmės yra *prievarta*. Tačiau, kaip minėjome, ypatinga prievarta – *išversta į laisvės kalbą*. Juk sodininkas pakerpa rožės šaknis ne tam, kad ją nužudytų, bet tam, kad visas savo gyvybines jėgas ji sutelktų į savo esmę – žiedą. Minėtiosios „laisvės“ (Laisvės kam? Gyventi *kartu* dar nereiškia gyventi *drauge*.) atveju dori jauni žmonės, kurie yra tikroji Lietuvos ateitis ir jos viltis, patenka į nepavydėtina, atvirą pasityčiojimams situaciją savo bendraamžių akivaizdoje.

Ugdymas – sudėtingas meilės menas, subtiliai derinantis reikalavimą, kaip prievartą, su savęs išsižadėjimu vardan laimingos (kiek ji gali būti laiminga šioje žemėje) jaunosios kartos ateities. J. A. Komenskis rašė: „...kas ryžtasi su jaunuomene žvejoti dorybes, turės ją, iš vienos pusės, griežtumu lenkti prie baimės ir nuolankaus paklusnumo, o iš kitos – gerumu kelti prie meilės ir nuotaikingo žvalumo. Laimingi tie, kas gali suderinti tokias priešingas priemones. Laiminga jaunuomenė, turinti tokius auklėtojus!“¹¹ Ar laiminga mūsų jaunuomenė, kurios ugdymo vairą savo rankose laiko minėti pseudoliberalūs „modernūs“ Lietuvos „inteligentai“? Ar teisinga logika: jeigu serga (elgiasi nepadoriai) dešimt jaunų žmonių ir mes nesugebame jų pagydyti (sutramdyti arba, priešingai, nepažindami *žmogaus* prigimties, norime jiems pigiai išiteikti), tai vienu plunksnos brūkštelėjimu pavojingos ligos virusais apkrečiame šimtus tūkstančius jaunų žmonių sielų? Sekant tokia logika, reikėtų išleisti ir atitinkamus įstatymus, leidžiančius vogti, prievartauti, plėšti ir žudyti. Juk vis tiek ir taip *vagia!* Juk vis tiek ir taip *plėšia, prievartauja, žudo!* Štai tau ir pagarba protui! *Kokiam protui* (gal analogiškam, projektavusiam ir stačiusiam dujų kameras bei pan.)? Štai tau ir inteligentija! *Kokia inteligentija?*.. Paprasčiausiai nėra žodžių. Gal tokie „inteligentai“ ir studijavo matematiką, fiziką, logiką ar dar ką nors, bet žodžio „pedagogika“ jie nėra net ausyse girdėję.

Žmogus, kaip minėjome, skirtingai nei kitos gyvos būtybės, turi ne tik žemesnius, bet ir aukštesnius „instinktus“ – nenumaldomą tiesos, gėrio ir grožio troškimą. Tai *esminis* jo prigimties faktas, ant kurio pamatų visą savo žygį ir stato ugdymas. Todėl pedagogika nėra, kaip kai kas dažnai mėgsta teigti, ant oro pilių pastatytas mokslas. Deja, šandien Lietuvos mokslo teritorijoje galime sutikti ir anomalijų (vadinasi, iškrypusių) reiškinių: atsiranda „intelektualų“, teigiančių, kad pedagogika – ne mokslas. Todėl nelabai svarbūs ir reikšmingi jos darbai. Kita kalba, jeigu koks nors „didžiai didelis mokslininkas“ parašo disertaciją apie „*varlių kurkimo tembro kitimus priklausomai nuo prūdo dumblo klampumo*“. Tai, atseit, didelis įnašas į tautos kultūrą. O jeigu apie žmogaus ugdymą – anoks čia mokslas. Biečia tik paklausti – argi pas mus šiais laikais žmogus apskritai tebėra vertybė? Ar tai, kaip minėjome, intelektualo požiūris? Ar tai inteligentiškumo esmė? Kyla klausimas: kaip tokiems žmonėms leidžiama daryti sprendimus, kardinaliai lemiančius jaunimo gyvenimą, vadinasi, ir Lietuvos kultūrą bei jos ateitį? Kas tuomet yra mokykla, universite-

tas? Kokia jo misija? Už ką, už kokius „mokslus“ tėveliai, mokesčių mokėtojai, moka savo pinigais? Ar mokymo institucija yra jaunų žmonių sąmonės ugdykla, ar girdykla?

5. „Sveikas gyvenimo būdas“ – lytinio švietimo priedanga

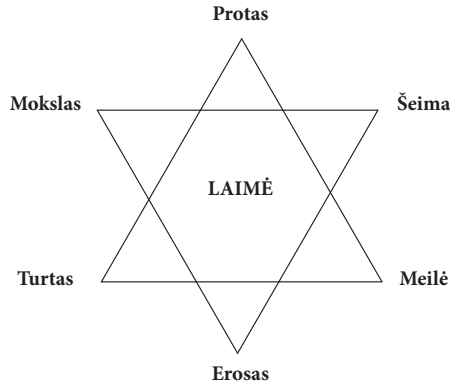
Paviršium žvelgiant, pasitelkę lytinį švietimą mes norime apsaugoti vaikus nuo įvairių blogų padarinių, bet iš tikrųjų juos pasmerkiame mirčiai. Lytinis švietimas lyg *Trojos arklys*, kuriuo prisidengdama Vakarų šalių sekso industrija per savo emisarus skverbiasi į Lietuvos mokyklas, o iš ten – į vaikų sielas, užnuodydama jas ir taip išgydama klientų savo produkcijos vartojimui. Lytinis švietimas – tai *liga mirčiai*; tai mirties šmėkla, prisidengusi gyvybės skraiste, kuri labai dažnai vadinama „sveiku gyvenimo būdu“. Tokiu pavadinimu neretoje šiandienėje mokykloje lytinis švietimas lyg vagis įslenka į mokymo turinį. Ar tai neprimena mums Rusijos imperijos carienės Jekaterinos II garsiuoju šūkiu *demoraliser at denacionaliser* (demoralizuoti ir denacionalizuoti) grįstos lietuvių nutautinimo politikos, kada jvo įsakymu visoje Lietuvoje buvo statomos smuklės ir karčiamos, kad tik lietuviai visiškai prasigertų ir išnyktų kaip tauta? Ar ne todėl M. Valančius, suprasdamas tai, ragino visą tautą pakilti į blaivybės ir mokymo(si) sąjūdį, kad išliktume? Ir negi mes, išstisus šimtmečius atsilaikę prieš nutautinimo rimbą, žūsime nuo įkyriai siūlomo užnuodyto meduolio, vardu seksas ir narkotikai? Negi šeima, mokykla, visuomenė irgi prisidės prie to? O juk atvykėliai kartu su mūsų paikuoliais „modernistais“ visokių fondų užsakytais ragina mus mokyti vaikus „sveikos gyvensenos“. Kokios „sveikos gyvensenos“ siūlo mokyti, pavyzdžiui, Sorošo fondas? Paskaitykime (iš pradžių „scenoje“ vilkas pasirodo ėriuko kailyje): „Mokytojams siūloma klasėje parodyti vaikams, kaip daiginamos pačių paprasčiausių lietuviškų daržovių sėklos: pupelių, ridikėlių, pipirinių, žirnių... (negi mūsų močiutė nesugebėtų tokių dalykų paaiškinti „nieko nežinančioms“ mūsų „raudonkepuraitėms“ – biologijos mokytojams? – *K. P.*) <...> Kita tema – alkoholis ir nikotinas. Juos vaikai dažnai linkę vartoti nuo 10–14 metų. Svarbiausia laiku atskleisti rūkymo, alkoholio vartojimo žalą, išmokti atsispirti bendraamžių ir kitokiai įtakai. <...> Tyrimai rodo, kad dalis mokinių rūko net žinodami tai (! To mes, aborigenai, tai jau tikrai nežinojome. Gerai, kad pasakė, dabar žinosime. – *K. P.*) <...> Siūlyta mokyklose rengti ir lytinio auklėjimo pamokėles (cituojamo straipsnio autorė neskiria lytinio auklėjimo nuo lytinio švietimo. – *K. P.*), pasikalbėti apie vieną iš svarbiausių žmonių gyvenimo sričių. <...> Gal kai kuriems mokytojams tai atrodys nepriimtina, tačiau amerikietės siūlė klasėje mokiniais parodyti vieną iš apsaugos priemonių – prezervatyvą, paaiškinti, kaip juo naudotis (vilkas pradeda nusimesti avinėlio kailį? – *K. P.*). Amerikoje statistikos duomenimis apie 90 proc. moksleivių ir studentų praktikuoja oralinį seksą (taigi smarkiai „atsiliecame“, prastas ugdymas Lietuvoje, reikia skubiai „modernizuoti“ mūsų pedagogiką pagal vakarietišką modelį – *K. P.*), nes toks santykiavimas nesukelia nepageidaujamos pasekmės – nėštumo. Tačiau grėsmė užsikrėsti AIDS lieka (ach, kaip gaila! – *K. P.*), todėl dabar jiems rekomenduojamos specialios plėvelės burnos apsaugai. Jei apie tai kalbant, vaikai jaučiaisi nejaukiai, galima pajuokauti. (Kaip? Atsegant savo drabužį ir parodant vaikams visas savo „paslaptis“? Ach, štai kodėl netinka mūsų „lietuviška močiutė“. Pupelės, žirneliai ir pan. čia tik tarp kitko. Štai kodėl reikia kviestis „pedagogikos mokslo bokš-

tus“, o iš tikrųjų Vakarų sekso industrijos emisarus, kurie, prisidengę sveikos gyvensenos mokymu ir „labdaringais“ fondais, rengia, pasinaudodami mūsų patiklumu, sau būsimus klientus. Jeigu jau tiems fondams iš tikrųjų rūpi mūsų vaikų sveikas gyvenimo būdas ir sveikata, tai kodėl jie nenuperka jiems riedučių, slidžių, kamuolių, kodėl nesuremontuoja sporto salių, neįrengia šiuolaikiškai, kaip Vakarų šalių mokyklose, persirengimo kambarių, prausyklų ir t. t. ir pan., bet purvinais savo batais trypia skaidrias vaikiškas sielas, svajojančias apie kilnią ir vienintelę meilę? – K. P.). <...> Beje, prieš nagrinėjant šias temas su vaikais, iš pradžių reikėtų informuoti jų tėvus apie tai, ką jų vaikai sužinos (jaučia, pasirodo, kad ne visiškai dorą darbą dirba. – K. P.). <...> Daug įdomių dalykų buvo pasakyta ir parodyta per seminarą, visų nė neišvardysi (tikrai, kur jau ten. – K. P.).“¹²

Pabaigęs šią ilgą citatą su komentarais apie kai kuriuos Sorošo fondo „žygdarbius“ mūsų tautai ir mokyklai (išskyrus galbūt knygų leidybą), norisi paklausti kelių dalykų. *Pirma*: ar labai klystume, jeigu sekdami cituoto straipsnio logika, prieitume prie išvados, kad tobuliausi mokytojai ir idealiausi tėvai būtų tie, kurie, pasikvietę vaikus į savo miegamuosius, remdamiesi teorijos ir praktikos vienovės principu, ne tik „viską“ teoriškai paaiškintų ir natūraliai pademonstruotų, bet ir „viską bei visai“ *praktiškai* parodytų? *Antra*: ar teisingai mus mokė geografijos, kad kuo toliau į „Vakarus“, tuo *arčiau* „Rytai“ (arba nuo ko bėgsi, ant to užlėksi)? *Trečia*: ar galima už svetimus pinigus nuvažiuoti ten, kur nori, ar tenka važiuoti ten, kur veža? *Ketvirta*: ar mes nepanašūs į Kolumbo laikų Amerikos čia buvius, auksą (skaistą ir dorą) mainantys į stiklinius karoliukus (narkotikus ir seksą)? Tad ar tikrai mes galime tiems mūsų ir užjūrių „modernistams“ pasakyti: „Atleisk, jiems, Viešpatie, nes jie nežino, ką daro!“? Gal čia gilesnė, „trisdešimties sidabrinų“ problema? Todėl budėkim! Visų pirma tu, mokytojau. Atminkim, Tu ne tik žmogų ugdantis *menininkas* (skulptorius), bet ir fronto, kuriame kaunamasi už geresnę Lietuvos ateitį, *karys*. Už Tavęs stovi mūsų ir Tavo vaikai. Trauktis nebėra kur. „Modernizmo“, „mojuojančio“ lytiniu švietimu, žiedai gražūs, bet vaisiai nuodingi! Sargyba, atkūrus Nepriklausomybę, nepasibaigė. Blogis tik pakeitė savo reiškimosi būdus ir formas. Todėl, mieli tėvai ir mokytojai, *sobrii estote et vigilate* (lot. būkite blaivūs, budėkite!)!

6. Leisti ar drausti? Arba trumpai apie gyvenimo prasmę...

Žinome, kad ugdant drausti negalima, nes bet kuris draudimas proto veikimą kreipia draudimo kryptimi. Tačiau ir leisti negalima, nes tai vėlgi pražudys vaiką. Ką gi daryti? Čia vėl apsukę ratą, grįžtame prie *gyvenimo prasmės* klausimo. Visokios šiandien tarp jaunimo išplitusios svaiginimosi formos pirmiausiai yra *gyvenimo tikslo stokos padarinys*. Gyvenimas be tikslo – *neprasmingas*. Šiuolaikiniai modernistai, „pasibalnoję“ malonumų siekimu grįstą S. Freudo psichoanalitinę teoriją arba A. Adlerio pranašumo teoriją, grįstą siekimu valdyti, bloškia žmogų atgal, t. y. verčia jį tapti žvėrimi, pamiršdami V. E. Franklio (1998) gyvenimo prasme grįstą logoterapijos teoriją. Žmogus, kaip pilnutinė būtybė, nesitenkina tik grynuoju buvimu. Būtent todėl, anot V. E. Franklio, „yra įvairių kaulių, apgaulingų išorių, kuriomis dangstomas egzistencinis vakuumas. Kartais žlugdomą prasmės siekimą kompensuoja noras valdyti, net primityviausia noro valdyti forma – pinigų geismas. Kitais atvejais žlugdomą prasmės siekimą išstumia malonumų troškulys. Kaip

2 pav. Laimės schema (pagal Aristotelį)

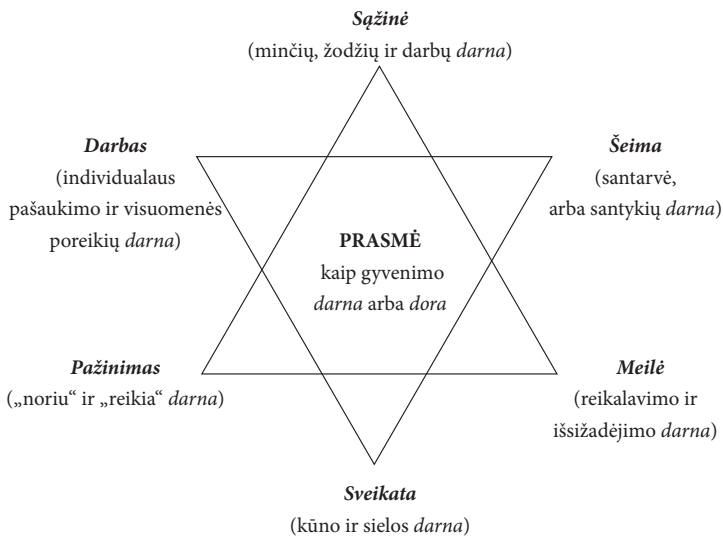
tik todėl egzistencinė frustracija dažnai kompensuojama seksualumu. Pastebėta, jog seksualinis libido išsišėlsta egzistenciniame vakuume.¹³ Juk savižudis, kaip minėjome, fizine prasme galėtų gyventi, bet jis vis dėlto žudosi. Žudyti galima ir iš lėto. Narkomanijos, toksikomanijos, alkoholizmo, sekso ir kitų svaiginimosi formų plitimas tarp jaunimo yra ne kažkokių mistinių žinių (pavyzdžiui, medicinos) stokos, kaip mano kai kurie pseudo-pedagogikos mokslininkai, padarinys, bet, pakartosime dar kartą, gyvenimo tikslo, vadinasi, *gyvenimo prasmės*, nematymo ir nebuvimo pasekmė. Didžiausia šiandienės (bet jokių būdu ne apskritai) psichologijos (o sykiu ir dalies psichologų), „alkūnėmis“ besibraunančios į mokyklą, kaltė yra ta, kad ji remiasi besąlygiška malonumo, kaip laimės, ženkle nuostata.

O tai tik atskleidžia skurdų tokios psichologijos ir ją reprezentuojančių „psichologų“ žmogaus prigimties esmės pažinimą. Sėkmingo gyvenimo ženklas – ne malonumai, ne valdžia, kaip bando jaunimą įtikinti kai kurie psichologai, medikai ar šiaip pasiklydę mokytojai, bet *prasmingas gyvenimas*, arba *savirealizacija*.

Gyvenimas – tai ne linksmas pasivaikščiojimas tėvelio sode, bet veikiau rūstus išbandymas: *sugebėjimas* kančioje surasti *savo* kentėjimo prasmę. Jau Boethijus savo veikalė „Pasiguodimas filosofija“ (2000) prieštaraudamas Aristoteliiui (2 pav.) pagrindė, kad žemiškojoje tikrovėje laimės nėra ir negali būti¹⁴. Tačiau šioje tikrovėje žmogus gali ir privalo surasti bei išplėtoti savo gyvenimo prasmę (3 pav.), kuri yra galima ir reali šioje tikrovėje.

7. Epilogas arba vietoj išvadų

Šių eilučių autoriaus atlikti tyrimai (1994¹⁵, 1996¹⁶, 1996a¹⁷, 1997¹⁸, 1998¹⁹, 2004²⁰) leidžia teigti, kad nemažai (ypač jaunų) mūsų mokytojų lytiniu švietimu susižavėjo ir tapo jo apologetais mokyklose todėl, kad jų filosofinis išprusimas yra nepaprastai skurdus (ką jau bekalbėti apie kitus pedagogus). Tik nuodugnios pedagoginės, ypač filosofinės, studijos,

3 pav. Gyvenimo prasmė kaip žmogaus būties laimė (pagal K. Pukelį, 1998)

suvilgytos atkakliu kaktos prakaitu, gali mokytojui padėti išvengti šių ir kitokių klastingų gyvenimo spąstų, spendžiamų *Mamonos* garbintojų. Tik sekliam pedagoginiam žvilgsniui lytinio švietimo tikslai atrodo nepavojingi, kilnūs ir naudingi. Iš tikrųjų tai jaunų sielų žudymo įrankis, pseudoproblema, kurią pagal vieną filosofiją parengtiems mokytojams (vadinasi, kai kas gali manyti, kad ribotiems) primetė kai kurios galingos Vakarų sekso industrijos kompanijos, negailėdamos pinigų jaunų sielų (mokytojų ir mokinių) medžioklei. Šiandienės AIDS, alkoholizmo, narkomanijos, sekso ir t. t. problemos yra ne lytinio švietimo, bet *gyvenimo prasmės stokos* klausimai mokykloje ir visuomenėje. Juk, kaip minėjome, mokykliniais metais paauglys patenka tarp vadinamų „egzistencinių žirklių“. Tad moksleivis pakimba *egzistenciniame vakuume*. O jeigu dar namuose „šalta“, nesiseka mokytis, nesėkminga pirmoji meilė, siautėjanti viduje hormonų audra, kreivas mokytojo žvilgsnis, kitos nesėkmės? *Kaip gyventi?* Jaunas žmogus nežino, ko griebtis, todėl griebiasi bet ko, kas arčiausiai pakliūva po ranka. Ir dažniausiai nudega. Kai kada ir mirtinai... O riedėti į gyvenimo pakalnę lengviau negu kopti į stačius jo šlaitus. Mokytojų ir tėvų ugdomojo darbo alfa ir omega – padėti vaikui spręsti naujo, artėjančio gyvenimo prasmės klausimus, nes tik tada ir mokymas(is) įgis prasmę. Lytinio švietimo žinios šioje situacijoje veda priešinga linkme. *Todėl non defensoribus istis tempus eget* (lot. ne tokių gynėjų laikas reikalauja).

Pasakytos mintys nereiškia, kad mokykloje negalima kalbėti įvairiais lytinio gyvenimo klausimais. Galima, bet *neskatintina*. Jeigu toks pokalbis tampa neišvengiamu ir būtinu, reikia kalbėti drąsiai, paprastai, be išskirtinio paslaptiškumo arba pompastiškumo. Tačiau tokio pokalbio forma, vieta, laikas, būdas, maniera, stilius ir t. t. turi būti kruopščiai apgalvoti, atsižvelgiant į tai, su kokio amžiaus ir išsiauklėjimo vaikais bus kalbama. Galima

kalbėti ir su visa klase. Tačiau tokiam pokalbiui reikia mokytojo aukšto *pedagoginio* (o ne medicininio, psichologinio ar pan.) *kompetentingumo*, nes kalbėti tokiomis temomis tolygu žaisti šachmatų simultaną (ypač turint omenyje aukštesnių klasių mokinius ir pedagogiškai agresyvią šiandieninę aplinką). Nevertėtų pamiršti, kad svarbiausias mokyklos uždavinys šioje srityje yra *lytinis ugdymas*, o ne *švietimas*.

Mūsų senelių lytiniais klausimais niekas nešvietė. Juos *lytiškai auklėjo ir ugdė*. Paveikiausia lytinio ugdymo priemonė – *pedagogiškai pagrįstas gyvenimo vargas* ir jį lydintis *darbas* pačia plačiausia prasme, nes tik jis ugdo *valią*, kūno *paklusnumo* sielai *tradiciją*, o tai ir sudaro lytinio ugdymo esmę. Dykinėjimas, neturėjimas ką veikti yra lytinio švietimo advokatas. Lytinio švietimo „problemos“ eskalavimu kai kurie mokytojai labai dažnai bando dangstyti savo pedagoginį arba dalykinį (arba vieną ir kitą) nekompetentingumą, taip pataikaudami moksleiviams ir norėdami pasidaryti jiems „įdomūs“. Juk paaugliams ir jaunimui tai patraukli tema. Be to, kai apie tai kalba suaugęs žmogus, ypač mokytojas, paglostoma moksleivių paaugliška savimeilė. Bet nevalia pamiršti, kad „erdvūs vartai ir platus kelias į pražūtį, ir daug juo einančių“ (Mt 7, 13).

Šeima ir mokykla turi ugdyti *vyrą*, o ne patiną, ir *moterį*, o ne patelę. Pastaruosius vieną nuo kito skiria ne kūnas ir jo išvaizda, bet *siela*. Pastaroji išugdoma. Tai ir yra pagrindinis lytinio ugdymo tikslas bei uždavinys. Joks lytinis švietimas nepajėgus išspręsti šio uždavinio. Nevalia mokytojams pamiršti paprastos tiesos: vyras *priklaupia* tik prieš *madoną*. Vyro elgesį lemia gera valia, patino – pikta valia (valios nevaldomas lyties instinktas). Tas pats pasakytina ir apie moterį, nes jos prigimtyje nuolatos grumiasi *Ievos* (melo, nuodėmės, mirties šaltinis) ir *Marijos* (tiesos, meilės, gyvybės šaltinis) dvasios. „Gyvas lavonas“ – tai žmogus, kurį valdo geidžiančioji dvasia. „Gyvas“ todėl, kad dar juda, „lavonas“ todėl, kad jis jau pakeliui į per ankstyvą mirtį.

Kiekvienas (ypač jaunas) žmogus paslapčia svajoja apie kilnią ir vienintelę meilę. Kaip ją puoselėti siūlo lytinio švietimo apologetai, mes jau citavome. Jų patarimuose nėra su žiburiu nerasi meilės pėdsakų, nes jos esmę sudaro ištikimybė (tiesa), o ne melas. Ištikimybė (o ne lytiniai santykiai, kurie patys savaime nėra nei pozityvūs, nei negatyvūs) yra bet kokios meilės pagrindas. Vyro ir moters santykių idealą gražiai simbolizuoja Kristaus ir Bažnyčios (žmonijos) santykiai. Kaip Kristus aukojosi už Bažnyčią, taip ir vyras turi aukotis už savo moterį. Kaip Bažnyčia yra ištikima Kristui, taip vyrui turi būti ištikima moteris. A. Maceinos (1991) nuomone, „jeigu tad jungtuvės nenuleisdina į moters sielą Kristaus, jos padaro ją nelaimingą, nes paklaidina ją esminiame jos pašaukime. Vedybos moteriai yra jos gyvenimo atbaigimas tik tada, kai <...> moteris pasijunta <...> tapusi tuo, kuo ji yra savo esmėje, būtent: *Bažnyčios prasmenimi*.“²¹ Moteris, kaip *biologinė lytis*, neturi savyje jokių paslapčių. Užtat ji yra *paslaptis*, kaip Bažnyčios atvaizdas, kaip žmonijos prasmuo. Vyras, kuriam „moteris yra Kristus sužadėtinė, elgis su ja visiškai kitaip, negu vyras, kuriam ji tiktai kūninės traukos objektas. <...> Trokšti moters tiktai kaip priešingo kūno yra lyčių egzistencijos akligatvis, <...> mūsų laikų moters pergyvenimas kaip tik yra šiame akligatvyje įstrigęs.“²² Todėl šv. Paulius rašo: „vyras yra žmonos galva, kaip Kristus yra Bažnyčios galva, – jis, kūno gelbėtojas. Ir kaip Bažnyčia klauso Kristaus, taip ir moteris visur kur teklauso vyrų. Jūs, vyrai, mylėkite žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save, kad ją pašventintų, <...> kad padarytų <...> šventą ir nesuteptą. Taip ir

vyras turi mylėti savo žmonas tarytum savuosius kūnus. Kas myli žmoną, myli save patį. Juk niekas niekada nėra nekentęs savo kūno, bet jį maitina ir globoja kaip ir Kristus Bažnyčią. <...> Todėl žmogus paliks tėvą bei motiną ir glausis prie savo žmonos, ir du taps vienu kūnu. Šita paslaptis yra didelė, – aš tai sakau, žvelgdamas į Kristų ir Bažnyčią“ (Ef 5, 23–32).

Tos paslapties šifras – *šeima* ir *darbas*. Tik toks ir tegali būti lytinio ugdymo tikslas mokykloje – rengti vaikus gyvenimui šeimoje ir darbui Tėvynėje, vadinasi, būti gerais tėveliais ir mamytėmis, pavyzdinčiai ugdyti savo vaikus, dirbti visuomenės labui. Visam tam reikia nepaprastai daug ištvermės ir pasiaukojimo, ištikimybės ir atsakomybės, pareigos ir išsižadėjimo. To pagrindas – ne tiek *žinios*, kiek *valia*. Šiandien daug žinančių, bet mažai būnančių taip, kaip žino. Kodėl? Todėl, kad mūsų ugdymo teorija (pedagogika) ir praktika (pedagogija) vis dar meldžiasi proto stabui ir nepajėgia suvokti doros (valios) kultūros reikšmės siekiant pagrindinio ugdymo tikslo – *žmoniškumo*. Ne viskas, kas žmogiška, deja, yra, žmoniška. Proto lavinimas tėra priemonė, bet ne tikslas. Lytinis švietimas – taip pat. Tikslas – lytinis ugdymas arba *valia*.

NUORODOS

- ¹ Šalkauskis S. Fizinis lavinimas ir jo tikslai. Klaipėda. 1928.
- ² *Aristotelis*. Apie sielą // Rinktiniai raštai. V.: Mintis. 1990.
- ³ *Fiorsteris Fr. V.* Seksualė etika ir seksualė pedagogija. Šiauliai: Vilties draugijos leidinys. 1923. P. 105–106.
- ⁴ *Pukelis K.* Mokytojų rengimas ir filosofinės studijos. Kaunas: Versmė. 1998. P. 228–229
- ⁵ *Šlogeris A.* Niekio vardai: septyni antropotopijos etudai. V.: Pradai. 1997.
- ⁶ *Ciceronas M. T.* Kalbos. Pradmenys. 1997. P. 57.
- ⁷ *Aristotelis*. Politika. V.: Pradai. 1997. P. 321–322.
- ⁸ *Aurelijus M.* Sau pačiam. V.: Vyturys. 1997. P. 52.
- ⁹ *Aristotelis*. Politika. P. 336.
- ¹⁰ *Račas A.* Kandidatai į šalies vadovus bandė įtikti studentams // Lietuvos rytas. 1997 11 28. Nr. 279.
- ¹¹ *Komenskis J. A.* Pedagoginiai raštai // sudarytojas V. Rajeckas. Kaunas: Šviesa. 1986. P. 289.
- ¹² *Jadkonytė J.* Už savo sveikatą atsakau pats // Respublika. 1993 04 22.
- ¹³ *Frankl V. E.* Žmogus ieško prasmės. V.: Katalikų pasaulis. 1998. P. 101.
- ¹⁴ *Boethijus*. Filosofijos paguoda. V.: Alma litera. 2000
- ¹⁵ *Pukelis K.* Pedagoginės studijos: idealinio modelio problema // Socialiniai mokslai. „Edukologija“. Nr. 1. Kaunas: KTU, Technologija. 1994. P. 124–140.
- ¹⁶ *Pukelis K.* Pedagogical Studies: Structure and Content // International Conference on Upgrading of the Social Sciences for the Development of Post-Socialist Countries (Selected papers). Kaunas: KTU. 1995 September 27–29. K.: Technologija. 1996. P. 207–220.
- ¹⁷ *Pukelis K.* Pedagogical Studies: Structure and Content // International Conference on Upgrading of the Social Sciences for the Development of Post-Socialist Countries (Selected papers). Kaunas: KTU. 1995 September 27–29. K.: Technologija. 1996a. P. 207–220.
- ¹⁸ *K. Pukelis*. Svarbiausi mokytojų rengimo tobulinimo klausimai Lietuvoje // Pedagogikos mokslo keliu. K.: Versmė. 1997. P. 55–69.
- ¹⁹ *Pukelis K.* Teorinių pedagoginių studijų turinio tikslingumo ir logikos problema mokytojų rengime// Pedagogika. T. 35. Vilnius: Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1998. P. 105–144
- ²⁰ *Pukelis K.* Mokytojų rengimo idealinio modelio parametrai. Kaunas. VDU. 2004
- ²¹ *Maceina A.* Saulės giesmė: Šventasis Pranciškus Asyžietis kaip krikščioniškojo gyvenimo šauklys. V.: Katalikų pasaulis. 1991. P. 281.
- ²² *Maceina A.* Ten pat. P. 282.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. *Aristotelis*. Apie sielą // Rinkiniai raštai. V.: Mintis. 1990.
2. *Aristotelis*. Politika. V.: Pradai. 1997.
3. *Aurelijus M.* Sau pačiam. V.: Vyturys. 1997.
4. *Boethijus*. Filosofijos paguoda. V.: Alma litera. 2000.
5. *Ciceronas M. T.* Kalbos. Pradai. 1997.
6. *Fiorsteris Fr. V.* Seksualė etika ir seksualė pedagogija. Šiauliai: Vilties draugijos leidinys. 1923.
7. *Frankl V. E.* Žmogus ieško prasmės. Katalikų pasaulis. 1998.
8. *Jadkonytė J.* Už savo sveikatą atsakau pats // Respublika. 1993. 04. 22.
9. *Komenskis J. A.* Pedagoginiai raštai / sudarytojas V. Rajeckas. K.: Šviesa. 1986.
10. *Maceina A.* Saulės giesmė: Šventasis Pranciškus Asyžietis kaip krikščioniškojo gyvenimo šauklys. – V.: Katalikų pasaulis. 1991.
11. Naujasis Testamentas. Antrasis pataisytas leidimas. Lietuvos Vyskupų Konferencijos leidinys. K.: V. 1988.
12. *Pukelis K.* Imuniteto blogiui dėsnis // Mokytojų rengimas ir filosofinės studijos. Kaunas: Versmė. 1998.
13. *Pukelis K.* Mokytojų rengimo idealinio modelio parametrai. Kaunas. VDU. 2004.
14. *Pukelis K.* Pedagogical Studies: Structure and Content // *International Conference on Upgrading of the Social Sciences for the Development of Post-Socialist Countries (Selected papers)*. Kaunas: KTU. 1995 September 27–29. K.: Technologija. 1996. P. 207–220.
15. *Pukelis K.* Pedagoginės studijos: idealinio modelio problema // Socialiniai mokslai. „Edukologija“. Nr. 1. Kaunas: KTU, Technologija. 1994. P. 124–140.
16. *Pukelis K.* Pedagogical Studies: Structure and Content // *International Conference on Upgrading of the Social Sciences for the Development of Post-Socialist Countries (Selected papers)*. Kaunas: KTU. 1995 September 27–29. K.: Technologija. 1996a. P. 207–220.
17. *Pukelis K.* Pedagoginės studijos: idealinio modelio problema // Socialiniai mokslai. „Edukologija“. Nr. 1. Kaunas: KTU, Technologija. 1994. P. 124–140.
18. *K. Pukelis*. Svarbiausi mokytojų rengimo tobulinimo klausimai Lietuvoje // Pedagogikos mokslo keliu. K.: Versmė. 1997. P. 55–69.
19. *Pukelis K.* Teorinių pedagoginių studijų turinio tikslingumo ir logikos problema mokytojų rengime // Pedagogika. T. 35. Vilnius: Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1998. P. 105–144.
20. *Račas A.* Kandidatai į šalies vadovus bandė įtikti studentams // Lietuvos rytas. 1997. 11. 28. Nr. 279.
21. *Šalkauskis S.* Fizinis lavinimas ir jo tikslai. Klaipėda. 1928.
22. *Štiogeris A.* Niekio vardai: septyni antropotopijos etiudai. V.: Pradai. 1997.

Gauta: 2007 01 17

Parengta spaudai: 2007 04 24

Kęstutis PUKELIS

THE „TROJAN HORSE“ NAMED SEXUAL EDUCATION, OR DISEASE FOR THE DEATH

S u m m a r y

At all times the question of gender fostering was the object of intensive debates between practitioners and theoreticians: what kind of education curriculum should be or when and how it should be implemented? The acute discussions regarding this context still continue between educators supporting different philosophical conceptions of education. The article presents the phenomena of sexual education and gender fostering in philo-

sophical and pedagogical discourses. The differences of nature and objectives of these phenomena with regard to education of the young generation are revealed: the objective of sexual education is knowledge, whereas the objective of gender fostering is willpower. The peculiarities of interaction between sexual education and gender fostering in pedagogic process are analyzed, the risks of sexual education shading the moral education of the young generation are substantiated, the contradiction between “sex” (as the dual deceit) and love (as the truth of existence) is analyzed, the educational principle of fostering the tradition of body obedience to the soul and the significance of life meaning for education quality are stressed. The article concludes with the summarized findings pointing out the advantages of gender fostering as willpower education (moral culture) considering it as the important part of the personality education contra sexual education as the provision of specialized knowledge (mind/brain culture). The importance of proper proportion between gender fostering and sexual education in personality education process is pointed out: first of all, the willpower of children should be developed at certain level allowing them to manage easily own excited imagination overload with provided special knowledge of the sexual education.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: lytinis švietimas, lytinis ugdymas, siela, geidžiančioji dvasia, mėstančioji dvasia, kūnas, vaizduotės (sielos) higiena, gyvenimo prasmė.

KEY WORDS: sexual education, gender fostering, soul, desiderate spirit, thinking spirit, body, hygiene of fantasy (soul), meaning of life.

Kęstutis PUKELIS – Vytauto Didžiojo universiteto socialinių mokslų fakulteto dekanas, edukologijos katedros prof. habil. dr., trijų užsienio (ES, USA, Lenkija) ir 4 Lietuvos mokslinių žurnalų redkolegijų narys, lietuvių-anglų kalbomis leidžiamo žurnalo „Aukštojo mokslo kokybė“ vyriausiasis mokslinis redaktorius. Mokslinių interesų sritys – šeimotyra, mokytojų rengimo, švietimo kokybės ir karjeros projektavimo tyrimai.

Kęstutis PUKELIS – dean of social science at Vytautas Magnus university, professor, dr. Habil. of educational science department, member of editorial boards of three foreign (EU, USA, Poland) and four Lithuanian scientific journals, scientific editor of bilingual Lithuanian-English journal „The Quality of Higher Education“. Fields of research interests – familistic, teacher education, quality of education and career designing.